

UPPSALA
UNIVERSITET

2022-08-31

Utlåtande om fristående kurser vid Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap

Fastställd av:

Ylva B Almquist, Universitetslektor/docent vid Institutionen för
folkhälsovetenskap, Stockholms universitet.

Karin Falk-Brynhildsen, Universitetslektor vid Institutionen för
hälsovetenskaper, Örebro universitet

Afsaneh Koochek, Universitetslektor/docent vid Institutionen för kostvetenskap,
Uppsala universitet (ordförande)

Alva Katsoulis Studentrepresentant, Uppsala universitet

Otto Palmlöf Studentrepresentant, Uppsala universitet

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	1
1.1 Utvärderad utbildning	1
1.2 Uppdrag.....	1
1.3 Bedömagruppens sammansättning	2
1.4 Utvärderingsaspekter	2
1.5 Genomförande	2
2. Bedömning	3
2.1 Aspekt 1: Att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildning specifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten, motsvarar de förväntade studieresultaten	3
2.2 Aspekt 2: Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.	4
2.3 Aspekt 3: Att undervisningen sätter studenters lärande i centrum	4
2.4 Aspekt 4: Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs ...	6
2.5 Aspekt 5: Att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig	7
2.6 Aspekt 6: Att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas.....	7
2.7 Aspekt 7: Att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen	9
2.8 Aspekt 8: Att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv	10
2.9 Aspekt 9: Att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen	11
2.10 Aspekt 10: Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger.	11
2.11 Aspekt 11: Att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs	12
2.12 Profilerings av utbildningsutbudet.....	12
3. Sammanfattning.....	15
3.1 Förslag på kvalitetshöjande åtgärder	16

1. Bakgrund

1.1 Utvärderad utbildning

Denna utvärdering avser fristående kurser inom Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap vid Uppsala universitet (se Tabell 1).

Tabell 1. Fristående kurser vid Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap.

Kurskod	Kursnamn	Nivå	Huvudämne
3FV299	Att sätta värde på prevention - ekonomiska aspekter av hälsoinvesteringar	Grund	Folkhälsovetenskap
3FV367	Folkhälsovetenskap A1	Grund	Folkhälsovetenskap
3FV368	Folkhälsovetenskap A2	Grund	Folkhälsovetenskap
3FV369	Examensarbete i folkhälsovetenskap, grund	Grund	Folkhälsovetenskap
3FV297	Examensarbete i vårdvetenskap, grund	Grund	Vårdvetenskap
3CH006	Funktionshinder, livsvillkor och delaktighet, introduktionskurs	Grund	Folkhälsovetenskap Vårdvetenskap
3CH007	Funktionshinder, livsvillkor och delaktighet, fortsättningskurs	Grund	Folkhälsovetenskap Vårdvetenskap
3FV350	Grundläggande handledningsmetodik med inriktning mot verksamhetsförlagd utbildning inom vårdsektorn	Grund	Vårdvetenskap
3OM015	Handledningsmetodik	Grund	Vårdvetenskap
3SM011	Hälsopolitik och hälsoekonomi	Grund	Folkhälsovetenskap Vårdvetenskap
3FV281	Introduktionskurs i vetenskapsteori med inriktning på medicinsk forskning	Grund	Folkhälsovetenskap Medicinsk vetenskap
3FV162	Vetenskaplig metodik II	Grund	Vårdvetenskap
3FV146	Vårdplanering och kvalitetsutveckling C	Grund	Vårdvetenskap
3FV296/ 3FV373	Examensarbete i folkhälsovetenskap, avancerad	Avancerad	Folkhälsovetenskap
3FV366	Examensarbete i vårdvetenskap, avancerad	Avancerad	Vårdvetenskap
3FV381	Molekylär neurodegeneration	Avancerad	Medicinsk vetenskap
3FV148	Neuroetik	Avancerad	Folkhälsovetenskap Vårdvetenskap
3FV348	Nutritionstatus och klinisk nutrition	Avancerad	Vårdvetenskap

1.2 Uppdrag

Bedömargruppens uppdrag har varit att granska och utvärdera de fristående kursernas kvalitet utifrån de 11 aspekter som ingår i Uppsala universitets modell för utbildningsutvärdering (UFV 2015/475). Utvärderingen baseras dels på institutionens självvärdering av fristående kurser som skickades till bedömargruppen september 2021, dels på ett platsbesök som genomfördes den 7 juni 2022.

I uppdraget ingår att lämna in rapporten till Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap senast den 31 augusti 2022.

1.3 Bedömagruppens sammansättning

- Ylva B Almquist
Universitetslektor/docent vid Institutionen för folkhälsovetenskap, Stockholms universitet.
- Karin Falk-Brynhildsen
Universitetslektor vid Institutionen för hälsovetenskaper, Örebro universitet
- Afsaneh Koochek
Universitetslektor/docent vid Institutionen för kostvetenskap, Uppsala universitet (ordförande)
- Alva Katsoulis
Studentrepresentant, Uppsala universitet
- Otto PalmLöf
Studentrepresentant, Uppsala universitet

1.4 Utvärderingsaspekter

Fokus i rapporten ligger i enlighet med instruktionerna på de 11 aspekterna i Uppsala universitets modell för utbildningsutvärdering. Bedömagruppen har haft tillgång till kursplaner, studiehandledningar och exempel på examinationer för de kurser som har tentamen/hemtentamen eller inlämningsuppgift som examinationsform.

1.5 Genomförande

Under platsbesöket träffade bedömagruppen lärarrepresentanter och studierektorer för diskussion kring de aktuella fristående kurserna. Två studenter intervjuades via videolänk: Student 1, som läst kursen "Grundläggande handledningsmetodik med inriktning mot verksamhetsförlagd utbildning inom vårdsektorn" (3FV350); samt Student 2, som läst "Vårdplanering och kvalitetsutveckling C" (3FV146) samt "Vetenskaplig metodik II" (3FV162).

Utöver platsbesöket har bedömagruppen träffats digitalt vid flera tillfällen, kommunicerat via mail och har gemensamt arbetat med rapporten på digitala plattformar.

2. Bedömning

2.1 Aspekt 1: Att utbildningarna når målen i högskolelagen och högskoleförordningen (examensordningen) och utbildning specifika mål, dvs. att de faktiska studieresultaten, motsvarar de förväntade studieresultaten

2.1.1 Bedömargruppens bedömning

Institutionen har en inarbetad process för granskning av nya och reviderade kursplaner på olika nivåer. Kursplanerna granskas och godkänns av olika grupper som består av exempelvis administrativa chefer, kursadministratörer, studierektorer och programansvariga. Enligt kursledarna förstår majoriteten av studenterna kursernas mål och uppnår dessa. Resultatet av kursvärderingarna visar också att mer än 80% av studenterna anser att de har uppnått kursmålen som de hittar i kursplanerna. Däremot upplever studenter en del oklarheter kring instruktioner till uppgifter och moment i kurserna. Det framgår även av självvärderingen att ovana studenter har lättare att tappa vilja och motivation att delta i kritiska diskussioner när instruktionerna upplevs otydliga.

Enligt självvärderingen ges majoriteten av kurserna i form av distanskurser och examineras på många olika sätt, oftast i form av onlinetest och hemtentamen. Fördjupningsuppgifter examineras också i seminarieform eller via muntlig presentation med efterföljande diskussion. Samtidigt lyfter institutionen i självvärderingen fram att studenterna oftast är studieovana med varierande bakgrund och förkunskaper. Kombinationen av dessa sammanhang kan leda till oklara förutsättningarna för att uppnå lärandemålen, trots noggranna granskningar inför godkännande av nya kursplaner.

Baserat på det tillgängliggjorda materialet har bedömargruppen inte lyckats hitta detaljer som visar hur lärandemålen examineras på sätt som gör att de speglar lärandemålen. Däremot konstaterades det under intervjuer med lärarrepresentanter och studierektorer att kursplaneringen överlag saknar någon form av kvalitetssäkring som kan försäkra om att utbildningen och examinationerna når utbildningsspecifika mål.

Sammanfattningsvis finns ett behov av att tydligare dokumentera hur kursmålen examineras och motivera valet av examinationsformen som ska användas för respektive lärandemål.

2.1.2 Bedömargruppens rekommendationer

- Ta fram en modell som kan visa och säkerställa kopplingen mellan lärandemålen och examinationer i respektive kurs.
- I varje kursplan, motivera valet av den/de examinationsform(er) som ska användas för att examinera olika typer av lärandemål.
- Säkerställ att instruktioner till alla examinationsuppgifter är tydliga.

2.2 Aspekt 2: Att undervisningens innehåll och form vilar på vetenskaplig grund samt beprövad erfarenhet.

2.2.1 Bedömagruppens bedömning

Enlig självvärderingen är de flesta lärare disputerade eller deltar i forskarutbildning. Kursledarna har dessutom genomgått en pedagogisk grundutbildning. För att kunna koppla undervisningen till aktuell forskning, anlitas därutöver ofta personer med expertis inom ett visst område. Förutom kurslitteratur används även rapporter och vetenskapliga artiklar i undervisningen. För att underlätta för studenter som är studieovana och/eller har annan studiebakgrund, anlitas personal från universitetsbiblioteket för genomgång av bibliotekets resurser. Trots detta visar kursvärderingen att endast ca 60% av studenterna upplever att kursen gett dem inblick i aktuell forskning i hög/mycket hög grad.

Forskningsetiska aspekter tas upp och diskuteras i de flesta kurser och framförallt i samband med presentation och granskning av de vetenskapliga artiklar som används i undervisningen. Dessa aspekter diskuteras särskilt i examensarbetskurser och metodkurser.

Av självvärderingen framgår att det saknas rutiner för uppdatering av innehållet i de helt nätbaserade kurser som består av enbart inspelade föreläsningar. Detta leder till att innehållet av de inspelade föreläsningarna blir inaktuella.

Ett ytterligare perspektiv som tas upp i självvärderingen när det gäller vetenskapliga grunder i undervisningen är kurser med få studenter kan leda till att vetenskapliga diskussioner inte blir tillräckligt dynamiska och innehållsrika.

Studentperspektiv: Både Student 1 och Student 2 anser att aspekt 2 uppfylls till fullo. Student 1 ansåg att viss kurslitteratur var något daterad, men att detta kompensades av nyare och mer relevanta forskningsartiklar.

2.2.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Skapa rutiner för uppdatering av innehållet i inspelade föreläsningar och kurslitteraturen inför varje kursstart.
- I kurser med få deltagare, se över examinationsformer och andra moment som kräver muntliga diskussioner i grupp.

2.3 Aspekt 3: Att undervisningen sätter studenters lärande i centrum

2.3.1 Bedömagruppens bedömning

Många av de studenter som läser fristående kurser är sedan tidigare yrkesverksamma inom hälso- och sjukvård och kan ha haft ett långt uppehåll sedan tidigare studier. Dessutom har många av de yrkesverksamma studenterna som antas till kurserna utländsk bakgrund, varierande ålder och erfarenheter från andra utbildningskulturer och lärosäten. Det kan innebära en utmaning att få studenten att känna att undervisningen utgår från ett studentcentrerat lärande. Den icke-homogena studentgruppen

kan också ha bristande förkunskaper för universitetsstudier, särskilt vad gäller distansutbildning. Den stora majoriteten av de fristående kurserna ges på distans och de flesta på halvfart. Det finns kurser som är helt digitala utan gemensamma träffar med enbart mejlkontakt med kursledningen. Enligt självvärderingen är det sammantaget enbart 86 studenter från samtliga 18 fristående kurser som har besvarat kursvärderingen gällande studentens lärande i centrum. I självvärderingen lyfts att 72–75% av studenterna är nöjda med de undervisningsformer som använts samt möjlighet att vara aktiva under kursens moment. Det låga svarsantalet på kursutvärderingarna ger enbart en fingervisning av helheten gällande studentcentrerad undervisning. I självvärderingen lyfts utvecklingsområden såsom lärarledda diskussionsforum för att kunna problematisera, reflektera och få en känsla av sammanhang.

I studiehandledningen för kursen “Grundläggande handledningsmetodik” (3OM015) beskrivs mål med utgångspunkter i studentcentrerat lärande. I övriga studiehandledningar som bedömagruppen tillhandahållit är inte studentcentrerade aktiviteter framskrivna på ett tydligt sätt.

Studentperspektiv: Student 1 anser att studenters lärande sattes i centrum både under förberedande arbete samt under lektion. Engagemanget från studenternas sida var dock varierande. Mer inaktiva studenter uppmanades till mer deltagande av kursledare. Student 2 anser i egenskap av att inte ha studerat på många år att hen fick den hjälp som behövdes av läraren i kursen “Vetenskaplig metodik II” (3FV162), bland annat via mail. Student 2 anser att upplägget i båda kurser var lite rörigt på grund av en brist i kommunikationen mellan de olika lärarna och kursansvariga, vilket förstärktes av att studenten var ovan med de digitala plattformarna (särskilt Studium) som användes. Däremot påpekar Student 2 att en kurskamrat förstod de digitala plattformarna utmärkt, och att Student 2 då fick hjälp av denne.

2.3.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Stimulera till ett studentcentrerat lärande, där studenten tar ansvar för sitt arbete och lärande. En medveten strategi behövs med utgångspunkt från Högskolelagen (1992).
- Införa mer lärandeaktiviteter kopplade till (tidigare) profession.
- Som student på Universitetet behöver studenten själv leta fram information, hitta, köpa och läsa sin kurslitteratur och se till att målen nås för kursen. Se över studiehandledningar så målen är tydliga, har en tydlig struktur och lyfter studentens ansvar för lärandet genom att beskriva studentaktiva mål och aktiviteter i kurserna.
- Vid kursintroduktion tydliggöra undervisnings- och läraaktiviteter samt dess examensmål till kursens lärandemål, genom konstruktiv länkning.
- Kursledarna föreslår själva att en teknisk backup finns vid problem i Zoom och att undervisande lärare har utbildning. Det är en förutsättning för studentaktiva diskussioner och för att reflektioner ska kunna möjliggöras.

2.4 Aspekt 4: Att målen examineras på ett ändamålsenligt och rättssäkert sätt och att progression säkerställs

2.4.1 Bedömagruppens bedömning

Enligt självvärderingen är majoriteten av examinationerna av kursernas skriftliga fördjupningsuppgifter, skriftliga diskussionsforum, observationsstudier, onlinetest och hemtentamina. Fördjupningsuppgifter kan examineras i grupp vilket kan innebära svårigheter att bedöma studenterna individuellt och på ett rättssäkert sätt. I vissa fristående kurser (t.ex. 3FV162, 3FV146, 3FV297, 3FV367 och 3FV368) finns progression i behörighetskraven men kan enligt självvärderingen vara bekymmersam när studenterna i praktiken har olika förkunskaper.

I självvärderingen framkom att det i studenternas kursvärderingar en uppfattning av att examinationerna var varierande vilket uppskattades. Kritiska synpunkter rörde upplägg av examinerande moment, hemtentamina, ojämna arbetsinsatser mellan studenterna vid grupparbete och att tiden för redovisningar var för kort. I det material som tillgängliggjorts för bedömagruppen är lärandemål och examinationer framskrivet på många olika sätt i de 18 fristående kurser som ingår i kvalitetsbedömningen.

2.4.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Att lärarna får möjlighet att arbeta med en tydlig kursplan och examinerbara kursmål för att tydliggöra studentens måluppfyllelse genom konstruktiv länkning mellan lärandemål och examination.
- Inkludera tydliga betygskriterier. Det saknas tydliga betygskriterier i ett flertal kurser i det material som bedömagruppen fått tillgång till vilket är viktigt för att underlätta för måluppfyllelse. I betygskriterierna ska det framgå hur betyg sätts i förhållande till kursmålen för att säkerställa transparens för studenterna och likvärdig bedömning.
- Se över antalet kursmål i respektive kurs och tydliggör länkningen till examinationsform. För att kunna bedöma/mäta hur målen uppfylls bör det tydliggöras vilken examinationsform som gäller för respektive mål. Dispositionsförslag: 1. Kunskap och förståelse, 2. Färdighet och förmåga, 3. Värderingsförmåga och förhållningssätt.
- Examinators roll i kurserna framkommer inte i självvärderingen. Examinator bör vara väl förtrogen med såväl mål som examinationsformer och betygskriterier för kursen. Med anledning av detta bör examinator även vara delaktig i utformandet/revidering av kursplanen.
- Se över timfaktorerna för undervisande lärare/kursansvarig för att kvaliteten på kurserna ska upprätthållas. Denna bör ej vara beroende på antal studenter som går kurserna.
- Se över pedagogisk lärarkompetens och engagemang hos externa lärare.
- I självvärderingen framkommer det inte att rättningen av skriftliga prov sker utan att den rättande läraren vet vem provdeltagaren är. Vid skriftlig examination bör anonymisering eftersträvas.
- Gör en genomlysning av examinationsformerna i de fristående kurserna för att utveckla rättssäkra bedömningar. T.ex. att det vid examinerande gruppseminarium krävs tydliga bedömningskriterier.

- Rättssäkra examinationer på distans (t.ex. hemtentamen) där det finns risk för fusk (se över formulering av frågor, slumpade frågor, olika frågor till studenterna etc.)

2.5 Aspekt 5: Att verksamma i utbildningen har aktuell ämnesmässig och högskolepedagogisk/ämnesdidaktisk kompetens samt att lärarkapaciteten är tillräcklig

2.5.1 Bedömggrupps bedömning

Institutionens lärarkollegium består av erfarna pedagoger med vetenskapliga kompetenser vilket kan leda till att undervisningen har god möjlighet att vila på vetenskapliga grunder. De flesta vårdlärare är eller har varit knutna till klinisk verksamhet, vilket innebär att utbildningen även gagnas av lärarnas kunskaper från klinisk erfarenhet kopplad till respektive kurs. Denna uppfattning har bedömningsgruppen fått dels efter genomgång av självvärderingen, och dels genom intervjuer med lärarrepresentanter och studierektorer.

Däremot finns det en brist av antalet lärartjänster, som drabbar särskilt fristående kurser, vilket gör att doktorander och forskare som ofta saknar högskolepedagogisk utbildning anlitas till de fristående kurserna.

För att stimulera lärarna till fortbildning inom pedagogik, marknadsför institutionen det pedagogiska kursutbudet som finns på universitet.

Det saknas gemensamma pedagogiska forum för lärarna i de fristående kurserna – de befintliga gemensamma forumen är framförallt avsedda för lärare som medverkar i programkurser.

Studentperspektiv: Studenterna upplever lärarna som kompetenta, engagerade, samt måna om att studenterna skulle klara kurserna. På grund av att respondenterna enbart har läst tre av kurserna så går det dock inte att dra några generella slutsatser.

2.5.2 Bedömggrupps rekommendationer

- Värna om det nuvarande lärarlagets pedagogiska kompetens och ämneserfarenhet.
- Arbeta fram en kompetensförsörjningsplan som är särskilt riktad till de fristående kursernas lärarlag. Detta för att kunna säkerställa att rätt kompetens finns både kortsiktigt och långsiktigt.
- Skapa diskussionsforum med kontinuerliga träffar för de undervisande lärare som medverkar i fristående kurser.

2.6 Aspekt 6: Att internationalisering och internationella perspektiv liksom hållbarhetsperspektiv främjas

2.6.1 Bedömggrupps bedömning

Av de 18 kurser som ingår i utvärderingen ges två på engelska (Neuroetik 3FV381 och Molekylär degeneration 3FV366). Båda dessa kurser är på avancerad nivå och inom huvudämnena folkhälsovetenskap respektive medicinsk vetenskap. Det finns ytterligare tre fristående kurser på

engelska, men de är för närvarande vilande på grund av att den tidigare kursledaren pensionerades (det planeras dock ett kurstillfälle inom den närmsta framtiden). Med tanke på att många av de fristående kurserna riktar sig mot studenter som varit eller är yrkesverksamma inom svensk hälso- och sjukvård är det rimligt att det stora flertalet av kurserna ges på svenska. Icke desto mindre kan det vara så att många som är yrkesverksamma har utländsk bakgrund och eventuellt känner sig mer bekväma med att delta i kurser som ges på engelska snarare än svenska.

Enligt självvärderingen förekommer litteratur på engelska och/eller litteratur med ett internationellt perspektiv inom alla kurser utom en. En genomgång av litteraturlistorna på kursernas webbsidor gör gällande att litteratur på engelska förekommer i ungefär hälften av kurserna (emellertid var inte litteraturlistor publicerade för alla de kurser som ingår i utvärderingen). I självvärderingen nämns att det Folkhälsovetenskap A1 3FV367 och Folkhälsovetenskap A2 3FV368 bygger på delvis engelskt material och behandlar internationella förhållanden, men detta är inget som tydligt framgår i litteraturlistan. Sannolikt täcks de in via formuleringen (från kursens webbplats): "Ytterligare litteratur så som artiklar och rapporter kommer att finnas tillgängliga för nedladdning via kurshemsidan". Bedömaregruppen noterar här risken att bristen på komplett information om kursernas material kan ge en felaktig/begränsad bild av innehållet för presumtiva studenter.

Med tanke på att de allra flesta kurser ges på svenska är det rimligt att kursledarna måste behärska det svenska språket. Självvärderingen tar dock upp inkluderandet av institutionens internationella medarbetare och gästforskare som ett utvecklingsområde. Detta är en viktig framtida resurs som dels kan avlasta kursledarna, dels integrera forskare och lärare som inte undervisar på svenska i institutionens utbildningsverksamhet. Även för kurser som ges på svenska – och särskilt på avancerad nivå – bör det inte vara orimligt att ha inslag av föreläsningar på engelska.

En annan aspekt som lyfts upp i självvärderingen är att det finns "många studenter som har erfarenheter av att leva i andra länder, vilket också kommer tydligt fram i olika diskussioner under kurserna.". Det är dock oklart ifall kurserna är utformade för att uppmuntra dessa bidrag eller om erfarenheterna tas till vara rent konkret på något sätt – eller om det endast är något som mer eller mindre framkommer per automatik och berikar de kurser som inkluderar seminarier.

I självvärderingen diskuteras frågan om hållbarhet, och det är tydligt att flera av kurserna bidrar till hållbarhet i sig – t.ex. genom med kompetensutveckling bland yrkesverksamma vilket möjliggörs genom att de flesta kurser ges på distans samt på halv- eller kvartsfart. Det hade varit önskvärt med djupare reflektioner kring hur kursernas innehåll svarar mot Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Framför allt social och ekonomisk hållbarhet är teman som är starkt kopplade till huvudämnet folkhälsovetenskap, och inom social hållbarhet är frågan om ojämlikhet (inom t.ex. hälso- och sjukvård) av tydlig relevans även för huvudämnet vårdvetenskap.

Studentperspektiv: Vid enskilda fall där en eller fler av studenterna behärskade engelska bättre än svenska gavs inte möjligheten att hålla diskussionerna på engelska. Hållbarhet kopplad till klimat och/eller sociala frågor var inte inkluderad över huvud taget i de kurser som de intervjuade studenterna deltagit i. Dock upplevdes inte den aspekten som saknad.

2.6.2 Bedömgargruppens rekommendationer

- Se över möjligheterna att ge kurser på engelska – genom att finna en långsiktig lösning gällande kursledare för de vilande kurser som tidigare getts på engelska.
- Säkerställ att det internationella perspektivet tydligt skrivs fram på kurswebbsidorna (inkl. information i kursplan och litteraturlistor) för de kurser där det är relevant.
- Utnyttja den kompetens som finns hos institutionens internationella medarbetare/gästforskare genom att inkludera inslag av föreläsningar på engelska.
- Utröna på vilka sätt studenternas internationella bakgrund och erfarenheter mer konkret kan tas till vara på i relation till kursernas innehåll och utformning.
- Tydliggör på vilka sätt kursernas innehåll mer konkret svarar mot Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling, t.ex. genom att se över de teman som tas upp på kurserna och/eller hur olika hållbarhetsaspekter skrivs fram i kursplaner och kursanvisningar.
- Anpassa språk för diskussioner för att inkludera studenter som lättare uttrycker sig på engelska, om det efterfrågas och om det stöds av aktuell kursplan.

2.7 Aspekt 7: Att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen

2.7.1 Bedömgargruppens bedömning

Självvärderingen lyfter fram att det finns ett grundläggande jämställdhetsperspektiv inom huvudämnet folkhälsovetenskap och att dessa kurser tar upp aspekter kring t.ex. genus. Bedömgargruppen ställer sig frågande till huruvida detta inte också är – eller åtminstone bör vara – fallet för många kurser inom vårdvetenskap och medicinsk vetenskap. Inom hälso- och sjukvård är både förekomst och behandling av ohälsa relaterat till kön/genus (och detta gäller såväl yrkesverksamma som patienter). Där kursledarnas tankar sammanställs framgår åsikten att “Lika villkor diskuteras i kurser där det ingår naturligt i kursens innehåll”. I den utsträckning frågan om lika villkor inkluderar jämställdhet, är detta inte helt och hållet förenligt med Aspekt 7: Att jämställdhetsperspektiv integreras i utbildningen.

Majoriteten av kursledarna är av kvinnligt kön, vilket speglar könssammansättningen på institutionen som helhet. Det framgår inte hur könssammansättningen ser ut när det gäller studenterna, men det är generellt sett fallet inom folkhälsovetenskap och vårdvetenskap att majoriteten är kvinnor. Även om kursledarna själva säger sig behandla studenterna likvärdigt oavsett kön eller andra karaktäristika, så hade det varit önskvärt med en djupare analys av hur könsnormer indirekt kan påverka diskussioner och bedömningar inom ramen för kurserna. Vidare kan det här vara av vikt att inom lärarkollegiet diskutera hur studenter som faller utanför den binära uppdelningen i män och kvinnor behandlas, och i vilken utsträckning som dessa frågor integreras i kursernas innehåll. Exempelvis pekar en student på att exemplen som tas upp tenderar att vara heteronormativa.

Även bredare aspekter relaterade till jämlikhet nämns i självvärderingen, om än kortfattat. Dessa rör t.ex. ålder, etnicitet och sexuell läggning.

Studentperspektiv: Enligt Student 1 och 2 var jämlikhet, jämställdhet, samt könsfördelning hos studenterna okommenterat i kursinnehållet. Student 1 efterfrågar en utredning om varför en stor majoritet av studenterna är av kvinnligt kön och hur det ska kunna förändras på sikt.

2.7.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Se över hur jämställdhetsperspektivet integreras i de kurser som ingår i huvudämnena vårdvetenskap och medicinsk vetenskap.
- Initiera en diskussion i lärarkollegiet kring hur lärarnas (och studenternas) könstillhörighet kan ha en direkt eller indirekt inverkan på förväntningar, interaktioner mellan lärare-student och student-student och bedömningar.
- Gör en genomlysning av de exempel som tas upp på kurserna utifrån ett icke-heteronormativt perspektiv.

2.8 Aspekt 8: Att utbildningen svarar mot individers och samhällets behov av bildning och professionell kunskap och förbereder studenterna för ett framtida arbetsliv

2.8.1 Bedömagruppens bedömning

I självvärderingen lyfts olika kursers inriktning som en direkt koppling till yrkesverksamma färdigheter inom sitt yrke (vård) eller som fördjupningskurser inom olika områden (funktionshinder, folkhälsovetenskap och hälsoekonomi). Kursen 3FV366 är en fördjupningskurs som är en unik kurs för flera olika yrkesområden. Kurserna på C-nivå för yrkesverksamma utan kandidatexamen erbjuder yrkesverksamma sjuksköterskor med en utbildning från 1993 och tidigare med motivering att personer ska kunna bli behöriga till specialistutbildningar på avancerad nivå och eventuellt forskarutbildning. En reflektion från bedömagruppen är att antalet personer som är kliniskt yrkesverksamma med en utbildning från 1993 och tidigare borde vara relativt få år 2022.

För ”Examensarbete i vårdvetenskap, grundnivå” (HT21) var det endast sex av 12 registrerade studenter med avklarad kurs. Endast en student var registrerad på ”Examensarbete i vårdvetenskap, avancerad” (HT21) utan rapportering av avklarad kurs. Gällande ”Examensarbete i folkhälsovetenskap, grundnivå” (VT21) var två studenter registrerade varav ingen klarade kursen. Slutligen avklarade den enda registrerade studenten kursen ”Examensarbete i vårdvetenskap, avancerad” (HT20). Enligt förslag i självvärderingen bör de fristående kurserna marknadsföras tydligare i samhället, dock finns det inte i dagsläget några gemensamma utvecklingsambitioner.

Studentperspektiv: Kursen 3FV350 gav önskvärd kompetens för Student 1 som är yrkesverksam handledare. Möjligheten att läsa C-kursen för de studenter som redan är yrkesverksamma i syfte att ge utökad kompetens uppskattas enligt Student 2 som deltagit på C-nivån, eftersom karriärmöjligheterna är små för yrkesgruppen. Kursen 3FV146 (”Vårdplanering och kvalitetsutveckling C”) saknar enligt Student 2 relevans för de som inte arbetar inriktat mot patienter, trots att planering och kvalitetsutveckling är relevant för andra områden inom vården (t.ex. inom personalhantering).

2.8.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Se över utbudet av de fristående kurserna i relation till samhällsnytta, lärarkompetens och lärartillgänglighet.

- Se över genomströmningen i kurserna i relation till ekonomi och lärarresurser. Diskutera om det är rimligt att alla kurser startar.
- Som lärarlaget själva föreslagit se över möjlighet till samläsning av uppsatskurserna alternativt att de får läsas tillsammans med programstudenterna
- Analysera anledningar till att studenterna avbryter sina studier (exitundersökning).
- Initiera en dialog med regionen gällande hur förutsättningarna för yrkesverksamma ska kunna förbättras för att möjliggöra kompetensutveckling i form av universitetsstudier.
- Anpassa uppgifter efter studenternas yrkesområden, när möjlighet och efterfrågan finns.

2.9 Aspekt 9: Att studenterna/doktoranderna har inflytande i planering, genomförande och uppföljning av utbildningen

2.9.1 Bedömarens bedömning

De intervjuade studenterna upplever sig inte haft inflytande i vare sig planering, genomförande, eller uppföljning av utbildningen.

I kursen 3FV146 ombads ett flertal studenter som inte arbetar med patienter att "hitta på" innehållet i sina inlämningar för att uppfylla kursens kriterier, detta trots att studenterna efterfrågade mer, för dem, relevanta uppgifter. Istället för att anpassa kursinnehållet efter studenternas yrkesverksamhet så uppmuntrades de att hitta en kurskamrat som arbetar med patienter och skriva tillsammans med den. Svårigheter med att hitta en sådan kurskamrat ledde till att de som inte arbetar med patienter ändå fick skriva uppgifterna själva. Det gjorde att kursinnehållet upplevdes som otillgängligt och icke värdefullt.

I form av kursutvärdering fick studenterna möjlighet till inflytande i uppföljningen av utbildningen, vilket åtminstone öppnar för möjligheten till inflytande för framtida studenter inom kurserna. I vilken mån denna möjlighet nyttjas av studenterna framgår inte.

Under sista dagen av kursen 3FV350 gavs tid åt att skriva kursutvärderingen, vilket borde vara praxis då studenterna löper mindre risk att glömma bort att skriva den, vilket verkar vara fallet i andra kurser.

2.9.2 Bedömarens rekommendationer

- Tillgodose önskemål om anpassade inlämningsuppgifter i den mån det är möjligt.
- Uppmuntra studenter att vid slutet av kursen fylla i utvärderingen (t.ex. genom att ägna en stund i slutet av sista föreläsningen åt att låta studenterna fylla i värderingen.).

2.10 Aspekt 10: Att en för alla studenter tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö föreligger.

2.10.1 Bedömarens bedömning

Eftersom kurserna ges på distans är det upp till studenten att tillskansa sig en plats att studera. De flesta utför sitt kursarbete på sin arbetsplats, där toleransen för studerande har varit god från arbetsgivarnas sida. Både Student 1 och 2 anser att det fungerat bra och att en tillgänglig och ändamålsenlig studiemiljö förelåg.

2.10.2 Bedömagruppens rekommendationer

- De intervjuade studenterna såg ingen anledning till förändring med avseende på studiemiljön.

2.11 Aspekt 11: Att kontinuerlig uppföljning och utveckling av utbildningen genomförs

2.11.1 Bedömagruppens bedömning

Enligt självvärderingen, finns det en ansvarig instans som följer upp institutionens utbildningar, inklusive fristående kurser. Gruppen träffas varannan vecka för att följa upp och diskutera övergripande information och problem inom de olika undervisningstillfällen. Protokoll från dessa möten är tillgängliga för hela institutionens lärare. Enligt självvärderingen saknas det däremot tydliga utvecklingsplaner för fristående kurser.

Kursvärderingar och kursrapporter används som underlag för utveckling av kurser och andra nödvändiga åtgärder som kan vidtas vid eventuella brister. Resultaten av studenternas kursvärderingar samt kursrapporter brukar tas upp av kursledarna vid respektive kursintroduktion. Dessa dokument är även tillgängliga för alla studenter i Studium.

Inför varje termin diskuterar kursadministratörer med kursledarna och studierektorer kring antagningstal och söktryck. I de underlag som bedömagruppen har haft tillgång till framgår inte orsaker till avhopp eller könsfördelningen bland sökanden.

Det framgår av självvärderingen att det finns en del bekymmer bland kursledarna kring studenternas låga intresse för att svara på kursvärderingar. Detta trots kontinuerlig information om kursvärderingar och påminnelser om att besvara dessa. Som ett resultat använder sig många kursledare av formativa kursvärderingar för att ta reda på studenternas åsikter om den aktuella kursen. Nackdelen med formativa kursvärderingar är att de är muntliga och är avsedda till för att göra förändringar under en pågående kurs.

Studentperspektiv: Student 1 och 2 påpekar att de inte haft någon uppföljning i någon av kurserna de gått, med undantag för möjligheten att fylla i kursutvärdering.

2.11.2 Bedömagruppens rekommendationer

- Analysera orsakerna till studenternas avhopp från kurserna, t.ex. genom en exitundersökning.

2.12 Profilerings av utbildningsutbudet

2.12.1 Bedömagruppens bedömning

En kvantitativ sammanställning av de 18 fristående kurserna (se Tabell 2) visar att majoriteten är på grundnivå, ges på distans, omfattar 7.5 hp och ges på svenska. Endast ett par av dem ligger inom huvudämnet medicinsk vetenskap medan de resterande kurserna är jämnt fördelade mellan folkhälsovetenskap och vårdvetenskap (vissa kurser tillhör bägge dessa huvudämnen).

Bakgrunden till hur kursutbudet utformats framgår inte i någon större utsträckning från självvärderingen. Bedömargruppens intervjuer med studierektorer gör gällande att det inte har skett någon behovsanalys – åtminstone inte i närtid – för att utröna vilka kurser eller ämnen som efterfrågas.

Tabell 2. Kursutbudets karaktäristika.

Karaktäristika	Antal
<i>Nivå</i>	
Grundnivå	13
Avancerad nivå	5
<i>Typ</i>	
Campus	2
Distans	15
Campus/distans	1
<i>Huvudämne</i>	
Folkhälsovetenskap	5
Vårdvetenskap	6
Medicinsk vetenskap	1
Folkhälsovetenskap/vårdvetenskap	5
Folkhälsovetenskap/medicinsk vetenskap	1
<i>Omfattning</i>	
3 hp	1
7.5 hp	12
15 hp	5
<i>Undervisningsspråk</i>	
Svenska	16
Engelska	2

Det mer omfattande underlag som tillgängliggjorts för bedömargruppen visar att antalet sökande varierar kraftigt mellan kurserna, från 1 till 314 (se Tabell 3). Vid intervjun med studierektorer diskuterades frågan om vilka principer som gäller för att ett kurstillfälle ska ges eller ställas in. Enligt dem ställs ett kurstillfälle in när det är färre än fem studenter. Samtidigt framgår det från tabellen nedan att denna princip inte tillämpas, åtminstone inte konsekvent: sex kurser har färre än fem registrerade studenter.

Vidare är genomströmningen i många fall är väldigt låg: den varierar mellan 0 och 100%, med ett medianvärde på 53% (genomsnittsvärdet = 57%). För kurser med ett lågt antal registrerade kan genomströmningen vara missvisande i och med att små förändringar ger stort genomslag. Mer oroande är det med kurser som har ett relativt stort antal antagna men en låg andel studenter som klarar kursen: exempelvis 3CH006 (24 registrerade, 8 avklarade) och 3FV381 (35 registrerade och 13 avklarade).

Tabell 3. Antal sökande, antagna och registrerade studenter samt de studenter som avklarade respektive kurs under det senaste kurstillfället (inom ramen för självvärderingen).

Kurskod	Kursnamn	Period	Sökantal	Antagna	Reg.	Avklarad kurs (n)	Avklarad kurs (%)
3FV299	Att sätta värde på prevention - ekonomiska aspekter av hälsoinvesteringar	VT21	16	16	19	10	53
3FV367	Folkhälsovetenskap A1	HT21	314	42	45	22	49
3FV368	Folkhälsovetenskap A2	VT21	21	21	22	15	68
3FV369	Examensarbete i folkhälsovetenskap, grund	VT21	2	2	2	0	0
3FV297	Examensarbete i vårdvetenskap, grund	HT21	18	17	12	6	50
3CH006	Funktionshinder, livsvillkor och delaktighet, introduktionskurs	HT21	181	29	24	8	33
3CH007	Funktionshinder, livsvillkor och delaktighet, fortsättningskurs	VT21	9	9	11	4	36
3FV350	Grundläggande handledningsmetodik med inriktning mot verksamhetsförlagd utbildning inom vårdsektorn	HT21	32	32	32	25	78
3OM015	Handledningsmetodik	HT21	19	19	19	14	74
3SM011	Hälsopolitik och hälsoekonomi	HT21	89	16	15	8	53
3FV281	Introduktionskurs i vetenskapsteori med inriktning på medicinsk forskning	VT21	15	15	15	8	53
3FV162	Vetenskaplig metodik II	VT21	3	3	3	3	100
3FV146	Vårdplanering och kvalitetsutveckling C	VT21	6	6	6	5	83
3FV296/ 3FV373	Examensarbete i folkhälsovetenskap, avancerad	HT20	1	1	1	1	100
	Examensarbete i vårdvetenskap, avancerad	HT21	3	3	1	0	0
3FV366	Molekylär neurodegeneration	VT21	5	5	10	8	80
3FV381	Neuroetik	VT21	124	32	35	13	37
3FV148	Nutritionstatus och klinisk nutrition	HT20	5	5	4	2	50
3FV348	Teorier och modeller inom vårdvetenskap	VT21	2	2	3	1	33

Det framgår inte tydligt, varken från självvärderingen eller intervjuerna, vad som ligger bakom detta. En delförklaring är sannolikt att studentunderlaget och motivationen att slutföra en kurs skiljer sig

mellan fristående kurser som går på distans och programkurser som ges på campus. Här kan emellertid goda exempel också lyftas fram, så som 3OM015 och 3FV350, som har både ett relativt stort antal registrerade studenter och god genomströmning (19 registrerade och 14 avklarade respektive 32 registrerade och 25 avklarade).

Sammantaget finns det i kursutbudet en betydande andel kurser med lågt söktryck, få registrerade studenter och låg genomströmning. Utöver kursernas natur (fristående och på distans) så är det i stora delar oklart vad förklaringarna till det är. Möjliga bidragande förklaringar till det låga söktrycket kan vara ottydlighet gentemot presumtiva studenter gällande vad kurserna innehåller, förkunskapskrav som inte matchar de presumtiva studenter som är intresserade av kurserna och bristande marknadsföring. När det gäller genomströmningen kan eventuella förklaringar återfinnas i relation till pedagogik och kursinnehåll, men en vidare analys skulle krävas för att utröna detta. Oavsett så ställer sig bedömargruppen tveksam till nyttan och kostnadseffektiviteten i att ha ett så pass brett och omfattande kursutbud, istället för att rikta resurserna mot de kurser som tycks fungera bäst och eventuellt även utveckla dessa vidare.

2.12.2 Bedömargruppens rekommendationer

- Gör en behovsanalys för att utröna huruvida kursutbudet matchar de kunskaper och kompetenser som efterfrågas av presumtiva studenter (inkl. yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården).
- Se över behörighetskraven till kurserna och huruvida dessa är rimliga i förhållande till innehåll och nivå.
- Diskutera hur väl de existerande marknadsföringsstrategierna fungerar och vad som kan göras för att öka söktrycket till kurserna.
- Gör en vidare analys av vilka olika förklaringar som ligger bakom den genomströmningsproblematik som finns för vissa kurser.
- Se över principerna kring att ställa in kurstillfällen och säkerställ att dessa efterföljs.
- Undersök möjligheter att begränsa kursutbudet för att ge ekonomiskt utrymme till att stärka resurstilldelningen till de kurser där det finns ett relativt högt söktryck och god genomströmning, t.ex. genom ökat antal timmar för kursledare och undervisande lärare, samt eventuellt utbyggnad av fler (påbyggnads)kurser i relation till dessa.

3. Sammanfattning

Bedömargruppen vill inleda med att lyfta fram ett antal särskilda styrkor som präglar de fristående kurserna vid Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap, Uppsala universitet. Till att börja med framgår det tydligt av platsbesöket och diskussionen med såväl studierektorer och kursansvariga lärare att det finns ett stort engagemang när det gäller att erbjuda fortbildning och kompetenshöjande insatser för yrkesverksamma praktiker. Att de flesta fristående kurser ges på distans bidrar till att öka tillgängligheten. De lärare som bedömargruppen träffade under platsbesöket värnar om utbildningens kvalitet och arbetar konsekvent för att förbättra kursernas innehåll och struktur. Överlag är lärarnas ämnesmässiga och pedagogiska kompetens mycket god. Vidare är studenterna generellt sett nöjda och finner utbildningen givande.

Det finns dock flera kvalitetshöjande åtgärder som föreslås av bedömargruppen. De allra flesta rör strukturella frågor, det vill säga frågor på institutionsnivå. Att komma till rätta med dessa är centralt för att värna om lärarnas kompetens, erfarenheter och engagemang. Till att börja med ter sig utbudet av fristående kurser alldeles för brett, omfattande och kostsamt givet det överlag låga söktrycket och dåliga genomströmningen. Givet detta är det överraskande att det varken har skett någon behovsanalys eller någon djupare undersökning bland studenter som ej påbörjat eller som hoppat av sin utbildning (exitundersökning). Vidare förefaller ersättningsmodellen (timfaktorer) för lärare vara relativt begränsad på grund av det låga studentantalet, vilket också kan ge en förklaring till varför studenter vittnar om att dokument och material i vissa kurser inte är uppdaterat. Slutligen tycks det som att den information om kurserna som är öppet tillgängliga för presumtiva studenter inte alltid ger en rättvisande bild av kursernas innehåll och förkunskapskrav, vilket kan skapa förväntningar som inte motsvarar kursernas innehåll och karaktär.

3.1 Förslag på kvalitetshöjande åtgärder

Sammantaget anser bedömargruppen att institutionen skulle komma till rätta med ett flertal av de ovanstående utmaningarna genom att begränsa utbudet av fristående kurser – *förutsatt* att denna begränsning vägleds av en behovsanalys och exitundersökning *samt* efterföljs av en rad andra förändringar. Nedan följer bedömargruppens förslag på kvalitetshöjande åtgärder i punktform.

- Begränsa utbudet av fristående kurser. Selektionen kan med fördel baseras på följande faktorer:
 - Behovsanalys/samhällsanalys. Undersök vilken typ av fristående kurser som efterfrågas av yrkesverksamma inom t.ex. hälso- och sjukvården och/eller andra aktörer utanför akademien. Ta även reda på vilka av de aktuella samhällsfrågorna som institutionen har goda förutsättningar att erbjuda kompetensutveckling inom.
 - Söktryck och genomströmning. Upprätta och följ rutiner för att ställa in kurstillfällen för kurser som inte har ett godtagbart söktryck och en rimlig genomströmning.
- Möjligheter till samläsning. Så långt det är möjligt, erbjud de fristående kurserna i samarbete med utbildningsprogrammen för att på så sätt öka antalet studenter som läser kurserna och minska den administrativa bördan.

Ovanstående förslag skapar också bättre förutsättningar – inklusive ett ökat ekonomiskt utrymme – att genomföra följande punkter:

- Matchning mellan kurser och studenter. Säkerställ att den information om kurserna som presenteras för presumtiva studenter speglar innehållet korrekt. Se i anslutning till detta även över kursernas förkunskapskrav. I de fall som de antagna studenterna ändå inte har den bakgrund som förväntas behöver viss flexibilitet kunna erbjudas.
- Kursdokumentation. Gör en genomlysning av kursplaner, kursanvisningar och liknande dokument för att säkerställa att de karaktäriseras av konstruktiv länkning och progression. Detta inkluderar även att se över lärandemål, betygskriterier, och examinationsformer samt uppdatera instruktioner och pedagogiskt material.

- Distansundervisning. Implementera kompetenshöjande insatser kopplade till distansundervisning bland den undervisande personalen och/eller stärk teknisk support, för att säkerställa att undervisningen fungerar optimalt.
- Satsning på välfungerande kurser. Rikta resurserna mot de kurser som fungerar bäst, baserat på söktryck och genomströmning, och undersök även möjligheterna att för dessa utveckla uppföljningskurser som kan erbjuda studenterna en tydligare progression.